לאן נעלמה המנהיגות היהודית?

נשיא איראן, מחמוד אחמדינג'ד, ממשיך באומץ הפומבי להשמדת מדינת ישראל, והמנהיגות היהודית מגמישה בשתיקתה. גם כאן כמעט אין שומעים את קולם של הרבנים, ובאשר הם נשאלים, הם נשמעים באומרי עצות. עד כדי כך ששמעתי מרבני המתנגדים לחסידות את האמירה: "מרגישים שהרבי מלובביץ' חסר אין לו ממלא מקום למחצה לשליש ולרביע". מתבוננים לעתיד תפילה בעבד ראש חודש הבא עלינו לטובה אלא שדרושים אין סוף מתווכים שיצליחו לחבר את כל הקהלים גם יחד לתפילה מאוחדת.

היה זה הגר"ש אלישיב שליט"א שהתבטא בממרוש כי מדובר אולי בזקקושה המזכירה את הימים שלפני עלייתו של היטלר לשלטון. כמה ימים לאחר מכן שמעו את שר הביטחון מדבר על עימות קיומי אפשרי. הציבור חש בחוללות המנהיגות בכל החוגים והקהלים והדבר נותן בו את אותותיו.

כל אלה שידעו לאודך השנים לבוא חשבון עם האדמו"ר מבעלז זצ"ל על שלא הזהיר ליהודי הונגריה להימלט, אינם מחכימים אותנו עתה כיצד ואיך עלינו לנהוג בימים אלה.

שותקת היהדות בעולם בלתי מובנת: הרי רק עתה יצאה שוארית הפליטה את מחנות ההשמדה. מדוע אין הממשלה שולחת אישים מסוגו של הגר"מ לאו שליט"א, אודטור בעל שם עולמי, למרכזי היהודים כדי לזעזע המם על דיבורי הקשמדה? מדוע אין מנצלים את כישוריו של ד"ר יהודה בן־מאיר שכיהן כסגן שר התוץ וידיו רב לו במלאכת התסבורה? מדוע אין מנצלים את קשריהם של חתני פרס נובל ופרסים יוקרתיים אחרים כדי לשאול את המדינות הדמוקרטיות היכן אתן? לא את המימסדים. את המוני העם, וקודם לכולם היהודים. בימים אלה קיבלנו מתנה מהקהילה היהודית בסנפרנציסקו. זו הדריה לנו שהיא חדולה לתמוך בישראל בגלל יחסה לפלשתינים. שיבושם להם, ליזכאי בית המדרש של הזדם הרשורמי. אבל מן הראוי לחרוט את שמם של היהודונים הללו על אחד הקידות ביד ושם, שייידעו בניגו כיצד נראו הדתנים והאבידמים בזדונו.

בהתבטאות של רופאים המזוהים עם חסידות חב"ד, שנערכה בשבת האחרונה בקריית מלאכי, סיפר אחד הרופאים שעלה לישראל מאיסתן, איראן, כי אין ספק כלל שמצבו של נשיא איראן ממשפחה יהודית. לדבריו, היתה תקופה שבה המוסלמים היו מאלצים יהודים להתאסלם. אלה שסירבו, נורשו מבתיהם אל הבלתי נודע ורבים מהם מתו מרעב ומחלות. משפחתו של נשיא איראן הביעה נכונות להתאסלם והשתלבה יפה בתפילות יום השישי. חלק מהמתאסלמים מצאו פורקן לתסכולם בהפגנת זום עוין ליהודים, וכך אמנם נהגה משפחתו של הצודר האיראני. מומרים מרוב המקרים ידידי לחדי היהודים ודונגאות לא חסרות.

כך נמנעה פלישת הפליטים

האיומים על פרישת גדר המערכת עלידי המונים מתושבי עזה, מזכירים מקרה דומה ואיומים דומים, שהתרחשו סמוך להקמת המדינה. את פרטי המעשה שמעתי מסגן ראש עיריית תל־אביב ומראשי המפד"ל, חיים מנחם בסוק ז"ל, ששמע זאת מ"בעל הפמנט" עצמו.

כאשר שכנו הקרבות ותבוסת מדינות ערב היתה לעובדה, יזמה הלינה הערבית מהלך שישראל לא ידעה כיצד להתמודד עמו. היא תיכננה מצעד של המוני פליטים לעבר גבול ישראל, ובכך תכננה לשרער את יסודותיה של המדינה החדשה.

אל הדגל נקראו כל המזרחנים והערביסטים הישראלים אך הם התקשו לתת פתרון מניח את הדעת מול האיום הזה. את הרעיון הגואל העלה אליהו נאורי, המוכר גם בכינויו "דאוד אלנטור" (כיהן כראש עיריית באר־שבע ומאוחר יותר מונה להיות שופט).

נאורי חיבר מסמך בשמה של התאגדות פלשתינית ותוכלה היה בערך כך: "אוי אחינו הפליטים הנרדפים עלידי האורייב הציוני. יום השוחרור והישועה עומד בפתח. בהמונו נצעד אל עבר האדמה הכבושה ובדמנו נפדה אותה. עוד בהיותנו כ־20 ק"מ מהגבול של מדינת הציונים הפושעים, ימטירו עלינו אש פגזים. אלפים מאיתנו יירהגו וייפצעו אבל לא ניירתע. ונמשיך לצעוד; קילומטרים מועטים נוספים של מצעד יעלו אותנו על שדות. מוקשים. רבבות יהרגו וייפצעו אבל לא ניירתע ונמשיך לצעוד".

בהמשך המנשר הוסיפו אנשי הביטחון תיאורים מפורטים על מה שיקרה לצועדים בכל קילומטר של הליכה, וכל מילה נשקלה היטב גם בניסוחה וגם מהחיבט הפסיכולוגי. המנשר אושר עלידי המטה הכללי דאז וגם הדרג המדיני נתן ברכתו. הוא נמסר לחבורת נועזים מאותו היחידות של צה"ל, והם פיזרו אותו במחנות הפליטים הסמוכים ביותר לגבול ישראל. כל הניסיונות של הלינה הערבית לשכנע את הפליטים לצעוד לעבר גבול ישראל עלו בתוהו.

מעניין יהיה לראות כיצד אהוד ברק ועמיתיו הבינחוניסטים יתמודדו עם האיום החדש־ישן, כשהפעם מצלמות הטלוויזיה מסקרות אירידים מסוג זה.

בסוד שיח אדמו"רים וצדיקים

האם לשהות בארץ בשעת סכנה?

אור ליום שני, כ' באדר א' התשנ"ה, נדם לבו של הצדיק האמיתי, מגדולי הדור ומעוגדי ארץ, הגרש"ז אוירבך זי"ע. העיתונאי (באותם ימים) יוסף לפיד, שאל בשמץ של קנאה אמיתית: מי צריך למות אצלנו כדי ש־300 אלף חילונים ישתתפו בלוויתו? חסרונו מדגיש דבר יום ביומו, והוא מאישי התורה וכמודהו מוכרים "הסטייפלער" וראש ישיבת מרכז הרב, הרב אברהם שפירא, שניהם זצ"ל), שקיימו כלשונה וכפשוטה את הוראת התורה "שמוע בין אחיכם". לא ניתן היה לשמוע מפיו תוות דעת או פסק דין בלי לשמוע את טעמת הצד השני. יהיה הפתה אשר יהיה.

להלן אני מביא את התייחסותו לשאלה בדבר שהיה בארץ ישראל בשעת סכנה, כפי שהתפרסם בספר "התורה והמשחות" פרי מאספ של יוסף ורות־מרים אלימן מבית אל. והוא אמין ביותר.

ר' שמעון הכסטר, למד ב"קול תורה" בשנות התש"ך, ולימים היה חשב משרד המשפטים. לאחר שירותו הצבאי, עבד מספר שנים במשרדי הישיבה, ואלו דבריו: "בבקרים היינו נוטעים לישיבה ("קול תורה") ב'בית וגן' דרך בריש רופין את הנסיעה שהיתה ארוכה מעט, היו הנוטעים מצלים לכעין 'פרלמנט' משותף, בו דנו בנושאים הקשורים לישיבה. ביקר אחד נסיגו, והיה זה בשבועות המתח שלפני מלחמת ששת הימים. פתח אחד הישיבים במושב האחרון ושאל: מה לעשות עם הכיתה של תלמידים מחו"ל? הוריהם רצים שהבנים יחזרו לארצותיהם בזמן הסכנה. הרב אוירבך ישב במושב הקדמי, והביט אתורה במבט תמה לעבר השואל: 'מה זאת אומרת? אם ההורים רוצים, ודאי שצריך לשלוח את בניהם בחזרה!' אין שום פקפוק בזה. מדובר בצעירים הסמוכים על שולחן הוריהם: ההורים שלחו אותם לארץ כדי ללמוד, וכוחם לבקש אותם בחזרה".

"אחד הישבים מאחור, נוכר על רקע דבריו אלה של הרב, שיש לו שאלה שבראה התחבב בה בביתו: 'קרובי הגרים בחו"ל, מודאגים מאוד מהמצב. הם רוצים לשלוח כרטיסים לאשתי וילדים, כדי שיבואו אליהם עד שהמצב ירגע. מה הרב אומר על כך?'

"שוב הביט הרב אתורה בעיניים תמימות כאלה, כמי שאינו מבין על מה מדובר: 'מה זאת אומרת? לנסוע לחו"ל?! שהמשפחה תעזוב את הארץ בגלל המצב? נפלה דממה במסיבת. חלפו בסך־הכל חמש עשרה שניות מתשובתו הקודמת של הרב בעיניו בני חו"ל שביישיבה, והיה קשה לעכל את המהפך הקיצבי בתשובה. הבטתי אתורה באמצעות המראה, וראיתי שהשואל מרגיש שלא בנוח. איך בכלל עלה בדעתו רעיון כזה? הוא התחיל להצטדק: 'אבל המצב באמת מסוכן. יש תחזיות צבאיות כאלה, ולמצרים יש טילים אוריכ־טווח. בסך הכל מדובר באשה וילדים קטנים שיסעו, כי הקרובים מאד דואגים.' ר' שלמה זלמן לא הצליח להבין: 'מה פירוש דואגים ומפחדים ממה שיקרה?! מה שיקרה לכל עם ישראל, יקרה גם לנו!! בשביל זה צריך לנסוע לחוץ לארץ?!'

"אצלו, בבראנ, היה חילוק פשוט בין צעירים הנתונים למרות הוריהם, לבין אשה נשואה המצויה כעת ברשות עצמה עד שלא יכול היה להבין אחרת".

דרכי יעקב

"בסבלנות אין קץ, קיבץ הרב א.י. שטינמן, נשיא של הטוען רבי חיים קניבסקי שליט"א, "הנהגות והלימות בקודש" של הקה"ט בעל הקהילות יעקב זי"ע, המכונה הסטייפלער, (מהיג ציבור המתנגדים לחסידות), הלא הוא אביו של הגר"ח קניבסקי.

שם הספר: דרכי יעקב ואינו למבירה. הוא מופץ בקרב המקורבים ואין הוא הלכה למעשה. הכתוב בו אמין בכל קשר ודבור, משום שהכותב שמע את הדברים "ממנהיג זקני רבינו מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א." והנה כמה קטעים מתוך הספר הנ"ל: "היה לובש בגדים עם כפתורים שהם בצד שמאל. במדומה שאם היה בחדר אמבטיה (אף שלא הרחיק) היה נוטל ידיו בכלי ד' פעמים. לא היה לובש טלית קטן מצמר אלא מכותנה.

"היה לובש הט"ק גם בשעת שנת הלילה. היה אישר יד גמור והניח תפילין בימין כל אחד. בסוף ימיו נתן לו רא"ש שליט"א במתנה תפילין של ר"ת ולעתים היה מניח את זה. נוסח התפילה היה מתפלל כזאריי ז"ל אבל לי אמר (תבן, ש.ש.) להתפלל בנוסח אשכנז. כשהיה מתפלל היה חוגר אבנט (טרשעל) מעל המעיל העליון. בעלינו לשבח היה אומר ככל המזמנ ימה שמם והיה רוקק על הארץ. ברכת המזון היה מברך עם מעיל עליון ומגבעת. אצלנו נשים אין מברכות הגומל אחר הלידה. היה חובש לראשו בשעת סעודות שבת שטריימל, לכבוד שבת. היה אוכל מעט שום מבושל בסעודת ליל שבת. אוכל סעודת מלוה מלכה (ולא הקפיד שיהיה מיד אחר הבדלה)".